

4) Важливою складовою діяльності правоохоронних органів під час воєнного стану є співпраця з населенням та громадськими організаціями для забезпечення громадського порядку та підтримки національної єдності.

Отже, в умовах воєнного стану правоохоронні органи мають важливу роль у забезпеченні безпеки та правопорядку, адаптуючи свою діяльність до нових викликів та загроз.

Список використаних джерел

1. Діяльність правоохоронних органів України під час війни, В. Ю. Терехов.

2. Адміністративна діяльність поліції в умовах воєнного стану, Харків 2022, збірник авторів: Безпалова О.І., Чишко К.О., Бахаєва А.С., Макаренко В.С.

3. Національний університет «Львівська політехніка» Правоохоронна діяльність і воєнний стан: морально-правові особистості, Альона Романова.

Тепак Святослав Ярославович,
аспірант кафедри кримінального права,
процесу та криміналістики Київського
інституту інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська
юридична академія»

ПОВТОРНИЙ ДОПИТ У МЕЖАХ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ ЯК СПОСІБ ПЕРЕВІРКИ ДОСТОВІРНОСТІ ПОКАЗАНЬ

Детально врегульовуючи процедуру судового розгляду в суді першої інстанції, законодавець передбачає можливість проведення в цій стадії кримінального провадження повторного допиту свідка, потерпілого. Так, згідно з частиною 14 статті 352 КПК України, свідок може бути допитаний повторно в тому самому або наступному судовому засіданні за його клопотанням, за клопотанням сторони кримінального провадження або за ініціативою суду, зокрема, якщо під час судового розгляду з'ясувалося, що свідок може надати показання стосовно обставин, щодо яких він не допитувався [1]. З огляду на частину 2 статті 353 КПК України, вказані правила підлягають дотриманню під час допиту потерпілого [1]. Водночас, підстави і порядок повторного допиту в ході судового розгляду підлягають уточненню.

По-перше, виходячи зі змісту наведених норм, суб'єктами ініціювання повторного допиту свідка, потерпілого є цей учасник кримінального провадження, сторони кримінального провадження та суд. Ініціювання повторного допиту свідком, потерпілим, стороною кримінального провадження здійснюється шляхом подання ним (нею) відповідного клопотання, яке підлягає розгляду судом у порядку статті 350 КПК України. При цьому звертає на себе увагу

неможливість ініціювання повторного допиту свідка потерпілим, за винятком установлених кримінальним процесуальним законом випадків, за яких він належить до сторони обвинувачення (пункт 19 частини 1 статті 3 КПК України). Відповідно, норма частини 14 статті 352 КПК України не кореспондує з пунктом 3 частини 3 статті 56 КПК України, яка надає потерпілому під час судового провадження в будь-якій інстанції право брати участь у безпосередній перевірці доказів [1], оскільки це право передбачає можливість потерпілого використовувати усі процесуальні засоби, необхідні для досягнення мети перевірки доказів. У зв'язку з цим вбачається доцільність у включенні до числа суб'єктів, які вправі ініціювати повторний допит свідка, також потерпілого та, з урахуванням норм частини 5 статті 44, частини 4 статті 58 і частини 2 статті 59 КПК України, – представника та законного представника потерпілого.

По-друге, зміст норм ч. 14 ст. 352 і ч. 2 ст. 353 КПК України свідчить про можливість здійснення повторного допиту свідка, потерпілого в тому самому або наступному судовому засіданні. У сучасній українській мові слово «наступний» визначається як «який наступає, розташовується або з'являється слідом за ким-, чим-небудь; найближчий після когось, чогось» [2, с. 738]. Тобто буквальне тлумачення словосполучення «наступне судове засідання» в контексті зазначених норм кримінального процесуального закону дозволяє стверджувати, що ним є лише найближче судове засідання за тим, в якому було проведено допит цього свідка, потерпілого. Тому мова про наступне судове засідання повинна йти лише у тих випадках, коли суд відкладає судовий розгляд (наприклад, у зв'язку з відсутністю в цьому судовому засіданні свідка, потерпілого, котрий підлягає повторному допиту), що, водночас, не виключає можливості проведення вказаної процесуальної дії не лише в наступному, але й у подальших судових засіданнях під час дослідження доказів. При цьому вченими неодноразово зверталася увага на недоцільність, з огляду на динамічність судового дослідження, зумовлену вимогою його безперервності, відкладення судового розгляду на тривалий час для повторного допиту з метою викриття неправди у показаннях [3, с. 511; 4, с. 341].

По-третє, законодавець не закріплює перелік підстав для проведення повторного допиту свідка, потерпілого та, із використанням прислівника «зокрема», як приклад такої підстави у частині 14 статті 352 КПК України називає встановлену під час судового розгляду можливість надання свідком показань стосовно обставин, щодо яких він не допитувався [1]. Водночас, наведена законодавцем підстава стосується проведення додаткового, а не повторного допиту, що вказує на доцільність їх розмежування. На доктринальному рівні підстави проведення повторного допиту детально визначає Н.М. Максимішин, яка відзначає, що «повторний допит потрібно проводити у випадках коли: 1) з'явилися нові обставини, що повністю суперечать наявній у справі доказовій

інформації; 2) виявились розбіжності між показаннями та іншими наявними у справі доказами; 3) виникли сумніви у достовірності чи правдивості первинних показань відповідної особи; 4) необхідність проведення судового пред'явлення для впізнання» [5, с. 63]. Таким чином, на відміну від додаткового допиту, який проводиться задля отримання нових показань свідка, потерпілого, які є додатковими по відношенню до первинних показань, наданих ним у судовому засіданні, повторний допит спрямований саме на перевірку та уточнення цих первинних показань.

Із урахуванням наведеного, ч. 14 ст. 352 КПК України доцільно викласти у такій редакції: «14. Суд має право призначити додатковий або повторний допит свідка за його клопотанням, за клопотанням сторони кримінального провадження, потерпілого або за власною ініціативою. Додатковий допит призначається, зокрема, якщо під час судового розгляду з'ясувалося, що свідок може надати показання стосовно обставин, щодо яких він не допитувався. Повторний допит призначається, зокрема, якщо існують достатні підстави вважати показання свідка такими, що суперечать іншим матеріалам справи або викликають інші обґрунтовані сумніви щодо їх достовірності. Додатковий або повторний допит свідка проводиться в тому самому або будь-якому з наступних судових засідань». Друге речення чинної редакції ч. 14 ст. 352 КПК України стосується можливості постановки запитань свідку під час дослідження інших доказів, у зв'язку з чим його доречно викласти як самостійну ч. 17 цієї статті.

Вияток із встановлених нормами частини 14 статті 352 і частини 2 статті 353 КПК України правил повторного допиту свідка, потерпілого становлять випадки, пов'язані із захистом у межах кримінального провадження прав малолітніх і неповнолітніх потерпілих від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. Як вказує ККС ВС у постанові від 07.03.2024 р. у справі № 719/131/22 (провадження № 51-4742км23), національним законодавством та міжнародними правовими актами, зокрема Конвенцією Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (ратифікована із заявами Законом України від 20.06.2012 р. № 4988-VI), закріплено положення, відповідно до яких під час розслідування та розгляду кримінального провадження повинні вживатися всі можливі заходи для забезпечення найкращих інтересів дитини й унеможливлення посилення вже отриманої травми, пов'язаної із сексуальним насильством. Із урахуванням цього ККС ВС залишив у силі рішення суду апеляційної інстанції, який обґрунтовано погодився з рішенням місцевого суду про відмову в задоволенні клопотання сторони захисту про проведення повторного допиту малолітніх потерпілих від злочину, передбаченого частиною 2 статті 156 КК України, оскільки експерти-психіатри не рекомендували без крайньої необхідності повторно допитувати їх з огляду на вік і психоемоційний стан після розбещення [6].

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
3. Мирошниченко Ю.М. Процесуальні чинники тактики судового розгляду кримінальних справ. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 510-513.
4. Рафальонт С.Р. Безперервність судового розгляду кримінального провадження. *Право і суспільство*. 2023. № 1. С. 338–349.
5. Максимшин Н.М. Судовий допит: процесуальне і криміналістичне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Львів, 2016. 250 с.
6. Постанова ККС ВС від 07.03.2024 р. у справі № 719/131/22 (провадження № 51-4742км23). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117721147>.

Тимчишин Павло Андрійович,

курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

Зарубей Вікторія Володимирівна,

професор кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, професор

РОЛЬ І ФУНКЦІЇ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ

Воєнний стан є одним із найскладніших періодів у житті будь-якої країни, коли загроза національній безпеці стає особливо актуальною. У таких ситуаціях роль правоохоронних органів стає надзвичайно важливою, оскільки вони несуть на собі відповідальність за забезпечення правопорядку та захист громадян в умовах воєнного конфлікту.

Аналіз функцій та ролі правоохоронних органів під час воєнного стану має велике значення для забезпечення ефективності їхньої діяльності та виявлення проблем, які можуть виникнути у цей період. Дослідження їхньої ефективності та ідентифікація можливих недоліків дозволить розробити стратегії для подолання викликів, що виникають під час воєнного стану та забезпечити належний рівень захисту прав і свобод громадян [1].

Під час воєнного стану в Україні правоохоронні органи виконують ряд важливих функцій, спрямованих на забезпечення